

**Комітету Верховної Ради України з
питань цифрової трансформації**

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5

Копія:

Президенту України

01220, м. Київ, вул. Банкова, 11

Міністерству цифрової трансформації

02000, м. Київ, вул. Ділова, 24,

**Віце-прем'єр-міністру з питань
європейської та євроатлантичної
інтеграції України**

О.В. Стефанішиній

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2

**Комітету Верховної Ради України з
питань інтеграції України до
Європейського Союзу**

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5

Вих. № 624 від 07.10.2021

*Щодо інтеграції до Єдиного цифрового
ринку ЄС та забезпечення незалежності
регуляторного органу в галузі зв'язку*

Шановний Михайле Валерійовичу та члени Комітету!

Офіс ефективного регулювання (далі – BRDO) висловлює Вам свою повагу та звертається щодо наступного.

Місія BRDO – сприяти створенню ефективного регулювання і поліпшенню економічних свобод в Україні. Для цього ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин, який має привести до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Наближення України до Єдиного цифрового ринку ЄС (далі – ЄЦР) є однією зі стратегічних цілей України, що впливає з Угоди про Асоціацію з ЄС та регулярно підтверджується на різних рівнях¹. Сфера електронних комунікацій передбачає унікальну можливість отримання Україною режиму внутрішнього ринку з ЄС.

Наближення України до ЄЦР матиме не лише євроінтеграційні переваги, але і економічні переваги. Нещодавно Прем'єр-міністр України заявив, що інтеграція і використання інструментів цифрового ринку з ЄС дозволить отримати від 2,5 до 3,5 мільярдів доларів в товарах, і до півмільярда вигод в послугах².

¹ <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayina-avtoritetnij-i-vidpovidnij-chlen-mizhna-66621>

² <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2021/09/26/678174/>

Ключовою умовою впровадження реформ, передбачених Законом України «Про електронні комунікації», виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію у даній сфері, зокрема, імплементації Європейського кодексу електронних комунікацій (Директиви ЄС 1972/2018) та інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС є забезпечення незалежності та адміністративної спроможності галузевого регуляторного органу.

14 вересня 2021 року на розгляд Верховної Ради України (далі – ВРУ) було внесено доопрацьований Комітетом з питань цифрової трансформації законопроект «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектру та поштового зв'язку України», реєстр. № 6055 (далі – Законопроект).

В результаті доопрацювання законопроект містить ряд норм, які нівелюють незалежність галузевого регулятора, не відповідають Конституції України та зобов'язанням за Угодою про асоціацію з ЄС, ставлять під суттєвий ризик впровадження реформи, передбаченої Законом «Про електронні комунікації» та перспективи інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС.

В своїх попередніх листах BRDO повідомляв про можливі негативні наслідки таких норм та надавав пропозиції щодо їх узгодження з Конституцією України та законодавством ЄС (листи № 597 від 30.06.2021, № 607 від 16.07.2021).

Зокрема, на призначення та звільнення членів регулятора згідно з законопроектом впливає Експертна рада з питань цифровізації при Президенті України, яка утворюється його указом «з метою сприяння здійсненню повноважень Президента України з питань підзвітності регуляторного органу, визначених цим Законом» (статті 8, 9, 16, 17 законопроекту). **Це не узгоджується з статтею 106 Конституції**, згідно з якою **повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією України, яка не передбачає повноважень, пов'язаних з підзвітністю регуляторного органу**. Про це також наголошується у висновку Головного науково-експертного управління (далі – ГНЕУ) ВРУ від 22.09.2021 р. до даного законопроекту.

Серед підстав дострокового звільнення членів регулятора зазначені незадовільні висновки Експертної ради з питань цифровізації при Президенті України або профільного Комітету ВРУ про результати роботи регулятора за попередній рік (ч.2 ст. 9, ч.2, 3 ст.16).

Такі підстави **не узгоджуються з:**

вимогами Директиви ЄС 1972/2018 (ст.7, 8) щодо політичної незалежності та підстав для звільнення членів регулятора, зокрема щодо дострокового звільнення керівника та членів національного регулятора тільки якщо вони більше не відповідають умовам, які закріплені у законодавстві до їх призначення;

статтею 85 Конституції, згідно з якою повноваження ВРУ визначаються Конституцією, серед яких непередбачено ініціювання звільнення членів регуляторних органів (повноваження парламентських комітетів не можуть бути більшими від повноважень самого парламенту), про що також зазначено у висновку ГНЕУ ВРУ від 22.09.2021 р. до даного законопроекту;

статтею 106 Конституції, згідно з якою повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією (відповідно повноваження дорадчих органів не можуть бути ширшими), що також вказується у згаданому висновку ГНЕУ.

Крім того, будь-яких критеріїв для вказаного незадовільного висновку законопроектом не передбачено, що **містить суттєві корупційні ризики і ставить в залежність звільнення члена регулятора від суб'єктивної оцінки вказаних органів та відповідних політичних сил**.

Також законопроект **не передбачає імплементації положень Директиви ЄС 1972/2018 щодо забезпечення регулятора належними технічними, фінансовими та людськими ресурсами** для виконання поставлених перед ним завдань (ст.6, 8).

За таких умов неможливо забезпечити незалежність галузевого регулятора та, відповідно, імплементацію положень Директиви ЄС 1972/2018 (ст. 6, 8) щодо неупередженого здійснення повноважень і політичної незалежності національного регулятора, що є суттєвою перешкодою на шляху до Єдиного цифрового ринку.

Зважаючи на широке коло повноважень, наданих регулятору Законом «Про електронні комунікації» неупереджена, професійна та незалежна робота регулятора є вкрай важливою для належного функціонування ринків електронних комунікацій та поштового зв'язку.

До законопроекту є і ряд інших зауважень та пропозицій, які більш детально викладені в таблиці, що додається.

Зокрема, наголошуємо на тому, що передбачені п. 13.5, 13.6 ч. 3 ст. 4 повноваження регулятора несуть ризики запровадження обов'язкової реєстрації абонентів та перекладення на споживачів, які правомірно придбали мобільні термінали відповідальності (їх відключення) за порушення третіми особами вимог щодо законності ввезення цих терміналів. Оскільки вказані законодавчі ініціативи стосуються прав та інтересів мільйонів споживачів, висловлюємо позицію щодо необхідності відкритого суспільного діалогу та широкого їх обговорення.

Законопроект відтерміновує на рік (до 10.01.2023 р.) формування нового складу регулятора на конкурсних засадах, що продовжує функціонування регулятора у складі призначеному Указом Президента України від 25.06.2021 р. № 271/2021 з порушенням Конституції України (ст.106) та без дотримання вимог Директиви ЄС 1972/2018 (ст. 7) щодо відкритої і прозорої процедури відбору членів регулятора.

Також доопрацьованим законопроектом пропонується внести зміни до Закону «Про електронні комунікації» з метою відтермінування на 1,5 роки (до 01.07.2023р.) набрання чинності змінами до Закону «Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації», щодо виключення функцій центрального органу виконавчої влади в галузі зв'язку (підпункт 47 п. 3 Прикінцевих положень).

Це не дозволить ще протягом 1,5 роки після вступу в дію галузевої реформи передати вказані повноваження до Міністерства цифрової трансформації. У зв'язку з цим слід зазначити, що Держспецзв'язку досі не розроблено та не затверджено жодного з десятків нормативно-правових актів, за які відповідальний центральний орган виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектру згідно з Законом «Про електронні комунікації» (який набирає чинності з 01.01.2022 р.).

Такий підхід щодо державних органів, уповноважених впроваджувати галузеву реформу ставить під ризик як саму реформу, так і перспективи України щодо участі в Єдиному цифровому ринку ЄС.

У зв'язку з наведеним, з метою приведення законопроекту реєстр № 6055 у відповідність до вимог Конституції України та Директиви ЄС 1972/2018 просимо Вас:
вжити заходів до відкликання та доопрацювання даного законопроекту або його доопрацювання при підготовці до розгляду у другому читанні.

Сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

Додаток:

1. копії листів BRDO № 597 від 30.06.2021, № 607 від 16.07.2021 на 34 аркушах.
2. пропозиції BRDO до законопроекту 6055 на 23 аркушах.

З повагою,

Голова

О. Дорогань